

16 > 27.9.2008 €10/16

KVS_BOL Lakensestraat 146 rue de Laeken, KVS_BOX Arduinkaai 9 quai aux Pierres de Taille, Bruxelles/Brussel, 02-210.11.12, www.kvs.be
THÉÂTRE NATIONAL bd. Emile Jacqmainlaan 111-115, Brussel/Bruxelles, 02-203.53.03, www.theatrenational.be

MICHAËL BELLON

THEATER IN BELGENLAND

NL KVS EN THÉÂTRE NATIONAL OPENEN HUN SEIZOEN MET EEN NIEUWE EDITIE VAN HUN GEZAMENLIJKE THEATERFESTIVAL TOERNEE GENERAL. NET ALS IN 2006 LATEN BEIDE THEATERS HUN PUBLIEKEN KENNISMAKEN MET DE INTERESSANTSTE THEATERPROJECTEN 'VAN OVER DE TAALGRENSEN'. DE VERTALINGEN ZIJN IN DE PRIJS INBEGREPEN.

Een van de bijzondere Franstalige voorstellingen in de selectie is *Genèse n°2* van het Brusselse Théâtre de la Place (dat zich op het Martelarenplein bevindt) en Compagnie Fingerprint van de Bulgaarse Brusselaar Galin Stoev. Stoev (1969) voerde de regie over deze tekst van de hedendaagse Russische schrijver Ivan Viripaev, en die tekst schijnt intrigerend te zijn. Een deel ervan werd Viripaev aangereikt door ene Antonina Velikanova, een psychiatrische patiënte uit Moskou, die zichzelf in het stuk opvoert als de vrouw van de Bijbelse Lot. Velikanova's naam staat ook bij de credits, maar of ze echt bestaat is blijkbaar niet zeker geweten. Misschien moet Stoev het zelf maar uitleggen. De regisseur studeerde aan de Nationale Academie voor Theater en Film in Sofia, voegde daarbij een postgraduaat in Engeland, en werkte al in verschillende landen, waaronder Duitsland – waar hij voor het eerst een tekst van Viripaev las in het Russisch. Misschien leert Stoev ooit

ook nog wel Nederlands, want voor de lente van volgend jaar heeft hij een project op stapel staan voor het nieuwe Antwerpse theater BAFF (het vroegere Raamtheater) onder leiding van Tom Van Bauwel, met sketches van de Israëlische theaterauteur Hanoch Levin. Ons gesprek verloopt dan weer in het Frans, dat Stoevs voertaal werd sinds hij vijf jaar geleden in België arriveerde. Viripaev was al die tijd nooit ver uit de buurt. Galin Stoev: "Toen ik zijn stuk *Les rêves* las, was ik meteen getroffen door de manier waarop Viripaev taal omzet in energie waarmee hij de toeschouwers bestookt. Toen ik in 2002 in Bulgarije *Oxygène* maakte, is Viripaev naar de première gekomen en daarna hebben we altijd intens contact gehouden. Met de Franse versie van het stuk hebben we in Frankrijk en Canada gespeeld. Daarna wilde Théâtre de la Place *Genèse n°2* coproduceren." *Genèse n°2* stond in 2007 op het festival van Avignon en ook volgens Théâtre National en KVS gaat het dus om een

belangwekkende Belgische productie.

Shakespeare

Maar waarover gaat het stuk? Stoev: "Ivan Viripaev ontving op een dag het manuscript van een toneelstuk dat werd geschreven door een jonge vrouw in een psychiatrische kliniek – Antonina Velikanova. Over haar hangt een waas van mysterie. Er zijn mensen die zeggen dat zij door Viripaev verzonnen is, maar Viripaev beweert wel degelijk dat hij haar ontmoet heeft. Die vrouw was wiskundige en had niets met toneel te maken, tot ze in haar ogen de geheime betekenis vond van Shakespeares beroemde regels dat de wereld een schouwtoneel is waarop elke mens een rol speelt. Daarop is ze die toneeltekst beginnen schrijven – waarin ze zelf de vrouw van Lot speelt – die zich in het boek Genesis van de Bijbel omdraait om de vernietiging van Sodom en Gomorra te aanschouwen en daarom verandert in een zuil van zout. Daar begint het toneelstuk. De vrouw beweegt niet meer

en begint een dialoog met God, een rol die Velikanova voor haar psychiater reserveert. De dialogen gaan over zingeving, waanzin, en de problemen van het hedendaagse bestaan. Het is een soort reis in de hersenen van een psychiatrische patiënte. Maar niets is in dit stuk wat het lijkt. Het heet *Genèse n°2* omdat de verhalen van Genesis erin gebruikt worden, maar ook omdat het de genese, het wordingsproces van een theatervoorstelling behandelt en de klasieke theatrale conventies anders benadert. Velikanova, en dus ook de vrouw van Lot, is ervan overtuigd dat achter al wat men ziet onzichtbare betekenissen schuilgaan. Maar volgens de dokter – of God – moet je nergens iets achter zoeken, en kun je alles ook gewoon uitwissen zoals gebeurde met Sodom en Gomorra." Volgens Stoev is het stuk niet zwaar op de hand en zelfs komisch bij momenten: "Structureel heeft het iets van een klassieke tragedie, met tussen de scènes liederen van een koor dat de toeschouwers onderhoudt."

maker Bernard Van Eeghem en de muzikante Catherine Graindorge hadden al het succesvolle *Nil nisi bene* gemaakt, toen ze op de proppen kwamen met deze straffe – autobiografische – productie. Van Eeghem heeft de naam van zijn vader nooit gekend, Graindorge heeft zich van de bekende naam van haar vader – de gecontesteerde advocaat Michel Graindorge – moeten losmaken. Foto's, archieven en officiële documenten illustreren hun verhaal.

•• *Le diable abandonné*, Théâtre de la Place, 24.9, 20.00, KVS_BOL (FR, NL boventitels)

Schrijver/beeldend kunstenaar Patrick Corillon en regisseur Dominique Roodthoof maakten een bijzondere productie over een zoon die weigert het marionettentheater van zijn vader over te nemen, en in de plaats een pact met de duivel sluit. Een voorstelling met geluiden, muziek en poppenspel, maar vooral ook met veel taal – in de geschreven en gesproken vorm.

•• *Le 20 novembre*, Festival de Liège, 25 & 26.9, 20.00, KVS_BOL (FR, NL boventitels)

ANDERE FRANSTALIGE VOORSTELLINGEN TE ZIEN IN KVS

•• *Les amantes*, Kirsh Compagnie/Océan Nord, 17 & 18.9, 20.30, KVS_BOX (FR, NL boventitels)

Elfriede Jelinek won de Nobelprijs voor de Literatuur in 2004. Ze heeft ook een stevige reputatie als toneelschrijfster, maar *Les amantes* is wel een bewerking van de roman *Die Liebhaberinnen* uit 1975. In de traditie van verschillende van haar Oostenrijkse collega's presenteert Jelinek een vlijmscherpe schets van de *petite bourgeoisie* in haar land. Brigitte slooft zich uit om via haar huwelijk een betere sociale positie te verwerven. Paula daarentegen gaat koppig op zoek naar onafhankelijkheid en echte liefde.

•• *Les monologues voilés*, Bos Theaterproducties, 20.9, 20.30 KVS_BOX (FR, NL boventitels)

De Nederlandse cabaretière Adelheid Roosen speelde de Nederlandse versie van Eve Ensler's internationale theaterhit *De vaginamonologen*, maar was er zich meteen van bewust dat ze daarin een uitgesproken westerse stem vertolkte. Daarop ging ze zelf moslimvrouwen interviewen over hun intimiteit, hun lichaam, hun plezierjes en hun verdriet, en maakte ze *De gesluierde monologen*. Bij deze eerste Franstalige versie stond ze mee in voor de regie.

•• *Rari nantes*, Devriendt VZW, 22 & 23.9, 20.30, KVS_BOX (FR, NL boventitels)

De ook aan Nederlandstalige zijde bekende Brusselse beeldend kunstenaar/theater-

simultaan vertaald in FR)

Tg STAN en De KOE confronteren ernst met gekte in een onderzoek naar de stelling "de spontane beweging is weg uit de neoliberale omgeving die de maatschappij op dit moment (nou éénmaal) is geworden."

•• *Spiegel*, Ultima Vez/Wim Vandekeybus, 22 & 23.9, 20.15

Een caleidoscopische blik op twintig jaar Wim Vandekeybus waarin de choreograaf citeert uit eigen werk.

•• *We save no lives*, De Vereniging van Enthousiasten voor het Reële en het Universele, 23 & 24.9, 20.30 (NL, FR boventitels)

In deze nieuwe 'bijdrage tot het oplossen van het wereldmysterie' werken de Enthousiasten rond *De memoires van Stefan Czarniecki* van Witold Gombrowicz.

•• *We people*, Union Suspecte, 26 & 27.9, 20.30 (NL, FR boventitels)

Union Suspecte zoekt het kantelmoment op waar het verlies van waardigheid té zwaar weegt en het eergevoel de fatale slag krijgt.

RANDPROGRAMMA

•• *Jong Talent/Jeune Talent/Young Talent*, 20.9, 14 > 19.00, Théâtre National

Regisseur Raven Ruëll ging kijken naar (afstudeer)projecten van studenten van zowel het RITS Brussel als het Conservatoire de Liège en maakte een selectie.

•• *Concert Baloji + Bal in de Box*, 27.9, 21.00, KVS_BOX

Bij wijze van slotfeest nodigt de KVS ex-Starflam-rapper Baloji uit, die op zijn eerste soloplaat *Hotel Impala* in een mix van afrobeat, rock, soul, hiphop, dance, chanson, funk en reggae een antwoord formuleert op de vraag die zijn moeder hem per brief vanuit Congo stelde op een moment dat Baloji al 25 jaar in België verbleef: "Vertel mij uw leven." Daarna volgt het eerste Bal in de Box van dit seizoen.

FR Le KVS et le Théâtre National entament leur saison sur une nouvelle édition de leur festival commun de théâtre, Toernee General. Tout comme en 2006, les deux institutions proposent à leur public les productions les plus intéressantes montées récemment « de l'autre côté de la frontière linguistique ». La traduction est comprise dans le prix.

EN KVS and Théâtre National are opening their season with a new edition of their joint theatre festival, Toernee General. As was the case in 2006, both theatres are introducing their audiences to some really interesting theatre projects that break "through the language barrier".